

UVODNO IZLAGANJE
OTVORENI DAN O ŽENAMA, MIRU I BEZBEDNOSTI NA KOSOVU
ZAHIR TANIN, SPECIJALNI PREDSTAVNIK
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEF UNMIK-A
Priština
5. mart 2018

Uvaženi gosti,
Dame i gospodo,

Dobrodošli na šesti Otvoreni dan posvećen ženama, miru i bezbednosti na Kosovu. Ovaj svetski otvoreni dan pokrenut je 2010, u cilju preispitivanja primene Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti UN o ženama, miru i bezbednosti. Danas se ovaj otvoreni dan organizuje širom sveta, čime se pruža jedinstvena prilika da se nadalje podstakne istorijski momentum pokrenut ovom agendom i da se obezbedi neprestana politička rešenost, usaglašeno delovanje i institucionalna i kulturna reforma od strane svih vlada, civilnog društva i ženskih institucija.

Ove godine na Kosovu, nakon nedavnih parlamentarnih i lokalnih izbora, i uz potvrđivanje izuzetne važnosti napredovanja u osnaživanju žena kao suštinskog uslova za rodnu ravnopravnost, Otvoreni dan će staviti naglasak na političko učešće žena. Počastvovani smo što možemo da budemo domaćini grupi istaknutih žena i muškaraca, koji su svojim radom, odvažnošću i posvećenošću doprineli oživljavanju svesti o rodnoj ravnopravnosti i smanjenju rodni razlika u kosovskoj politici. Unapređivanje političkog učešća žena zasnovano je na široj i opštoj posvećenosti punom i delotvornom učešću žena i jednakim mogućnostima za liderstvo na svim nivoima u procesu donošenja odluka u političkom, privrednom i javnom životu. Ovo je poduhvat koji je od ključne važnosti i za rodnu

ravnopravnost, koja proističe iz univerzalnog ostvarenja punog potencijala čovečanstva i sposobnosti svih i svakog pojedinca kao neophodnog uslova za bolje funkcionisanje demokratskog društva, inkluzivan razvoj i održiv mir. Osim toga, političko učešće žena je nužno potrebno za ostvarivanje pravde u rodnim pitanjima kako bi se iskorenili nejednakost, potčinjenost, hijerarhijski status i asimetrije u političkoj moći.

Uvaženi gosti,

U brojnim oblastima, Kosovo je ostvarilo pozitivan napredak u pogledu političkog učešća i zastupljenosti žena. Žene svakodnevno daju primer za to, od izbora prve gradonačelnice na Kosovu do predsedavanja Centralnom izbornom komisijom. Na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima, trećina žena parlamentaraca bila je izabrana bez potrebe za kvotama. Još jedno pozitivno dešavanje jeste da se među petoro zamenika predsednika Skupštine Kosova nalaze dve žene i da su žene na čelu sedam od 14 parlamentarnih odbora.

Međutim, iskustvo sa skorašnjih izbora je pokazalo da efektivno učešće žena u politici ne mora uvek da znači i efektivnu zastupljenost u donošenju odluka. Iako je kvota ispoštovana, bilo je nazadovanja u zastupljenosti žena na liderskim pozicijama, u organima vlade i drugim organima u kojima se donose odluke. Zastupljenost žena na centralnom nivou na čelnim pozicijama je i dalje slaba, bez ijednog ženskog kandidata za premijera i predsednika Skupštine i sa muškarcima na svim čelnim pozicijama u glavnim političkim strankama. U novoosnovanoj vladi nema ženskih zamenika premijera i samo su dve žene na položaju ministara. Na lokalnom nivou, samo je osam žena među 204 kandidata za gradonačelnike. Ipak, kad je reč o osnaživanju žena i političkom učešću, veći je imperativ na nama

da odemo dalje od simbolizma i brojki. Kvote i broj žena koje se nalaze na čelu institucija nisu same po sebi dovoljne da dovedu do rodne ravnopravnosti.

Iako žene čine skoro 50 procenata stanovništva Kosova, njihovo učešće na centralnom i lokalnom nivou je i dalje na razini od 30 procenata, što znači da, premda kvote jesu ispunjene, glas žena u politici se i dalje ne čuju na jednak način. Pomenuti izazov je, nažalost, uobičajen širom sveta. Jednako i smisleno učešće je važno, jer i žene i muškarci u politiku unose svoja jedinstvena iskustva i gledišta, čime se poboljšava kvalitet debate i obogaćuju i uravnotežuju politička gledišta na društvena, privredna i politička pitanja.

Iako postoji nekoliko prepreka za delotvorno učešće žena u politici na Kosovu, i dalje su ključna tri uslova:

- **Prvo**, povećati učešće žena u politici borbom protiv duboko ukorenjenih patrijarhalnih normi i obezbediti da politička klima bude lišena rodno zasnovanih stereotipa i nasilja.
- **Drugo**, obezbediti suštinsku podršku političkih stranaka i posebno njihovih rukovodstava ženama kandidatkinjama i njihovim kampanjama.
- **Treće**, povećati podršku izgradnji kapaciteta izabranih žena i osnažiti njihov glas, jer će se time povećati njihov uticaj u procesima donošenja odluka.

Uvaženi gosti,

Nadam se da će ovogodišnji Globalni otvoreni dan dati važnu priliku da se istaknu iskustva žena kandidatkinja, uključujući ostvarena dostignuća i stalne prepreke sa kojima se žene i dalje suočavaju u postizanju veće ravnopravnosti u organima u kojima se donose odluke, na svim nivoima. Naše današnje diskusije takođe

obezbeđuju jedinstvenu priliku da sagledamo stvari izvan okvira brojeva i da shvatimo dublji kontekst i činioce koji i omogućuju i onemogućuju jedanko učešće žena i njihov uticaj. Nadamo se da će ovaj događaj rezultirati brojnim konkretnim preporukama koje će podržati potencijalne političke i zakonodavne promene.

Veoma mi je drago što na ovom događaju učestvuje potpredsednik Skupštine Kosova, g. Džavit Haljiti, zajedno sa mnogim impresivnim i inspirativnim političkim liderima, kao i mnoštvom stručnjaka iz tih organizacija i civilnog društva, koji su tokom godina pratili i analizirali pitanje učešća žena na Kosovu. U ovoj prostoriji imamo i brojne mlade lidere, koji danas kroz svoje postupke i posvećenost rade na izgradnji ravnopravnog terena za sutrašnje mogućnosti u oblasti liderstva. Takođe nam je drago što su brojni međunarodni akteri koji su radili na unapređenju agende žena, mira i bezbednosti danas ovde, a posebno bih i sa zadovoljstvom istakao prisustvo mojih prijatelja generala Kuočija, komandanta KFOR-a, ambasadora Bratua, šefa Misije OEBS-a na Kosovu, Kancelarije koordinatora UN programa za razvoj i predstavnika naših sestrinskih organizacija, SPEU, EULEKS-a i Saveta Evrope i viših rukovodioca UNMIK-a. Naravno, izuzetno nam je drago što smo događaj organizovali zajedno sa agencijom UN Žene, našim bliskim partnerima unutar UN porodice koji su tokom svih ovih godina bili duboko posvećeni ovom pitanju.

Uvaženi učesnici,

Zaključio bih time što ću naglasiti da jednako učešće nije jedini cilj onog što želimo da ostvarimo već samo jedan korak napred ka cilju da žene i muškarci vrše jednak uticaj na pozitivne i održive promene. Po rečima Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija Antonija Gutereša, "Povećanje učešća žena i njihova

zastupljenost u vladi i donošenju odluka se ne odnosi samo na agendu žena, mira i bezbednosti, već je dosledno i pozitivno povezana sa trajnošću mira i percepcijama dobrog upravljanja.”

Još jednom Vam svima zahvaljujem na Vašem učešću na ovom događaju i nadamo se da će ishod naših diskusija pomoći da se dalje unapredi sprovođenje Agende UN o ženama, miru i bezbednosti na Kosovu.

Hvala Vam.

KRAJ